

Väinö Mononen

KIANNAN KIROUS

KIANNAN KIROUS

Neuvostojoukot Suomussalmella 1939-40

(C) 2022 Väinö Mononen

Kustantaja: BoD - Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: - Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-6205-9

KIANNAN KIROUS

Neuvostojoukot Suomussalmella 1939-40

Alkusanat

Sisällöstä

Teos on useista eri tietolähteistä koottu kertomus, joka sisältää yleiskuvausta neuvostojoukkojen talvisodan ankarista taisteluista Suomussalmella. Lähestymistapa on hieman tavallisuudesta poikkeava, sillä tilannesyvyyden ymmärtämiseksi olen itse siirtynyt seuraamaan Puna-armeijan näkökulmasta Kainuun pohjoisosan sotarintaman tärkeimpiä tapahtumia vuosina 1939-40.

Olen käsitellyt samalla myös neuvostojoukkojen kehityskaarta aina tsaarin ajasta 2000-luvun alkupuolelle saakka niin sisä- kuin ulkopoliittisten ristiriitojen, vallankumousten ja vallanhaluisten henkilöiden ja persoonallisuuksien häikäilemättömän vallankäytön myllerrysten sekamelskassa. Kaikesta maata repivästä hälystä ja metelistä huolimatta on venäläisistä sotilaskouluista ajansaatossa valmistunut yleensä ammattitaitoisia ja osaavia sotilaita.

Sotimisen oikeutusta voi kukin kohdallaan miettiä, mutta asioiden käsittelyn tasapuolisuuden nimissä on myönnettävä, että kiistaan tarvitaan aina vähintään kaksi osapuolta. Niin Suomussalmellakin, missä osallisina olivat sekä neuvostoliittolaiset että suomalaiset joukot - edelliset röyhkeinä maahan hyökkääjinä ja jälkimmäiset sitkeinä maansa puolustajina.

Olen kerännyt kaikki saatavillani olleet laajahkot Suomussalmen taistelujen tapahtumakuvaukset tähän teokseen ”Kiannan kirous”, joka pyrkii kuvaamaan Suomeen hyökkäävien neuvostojoukkojen edesottamuksia Suomessa ja Suomussalmella sekä Puna-armeijan toimia talvisodan luoteisrintamalla. Koska tapahtumia on ollut paljon suhteessa sotatoimissa käytettyyn aikaan, olen joutunut hieman rajaamaan sisältöä pelkistettyyn muotoon.

Suomussalmen sotatapahtumien lyhyt tiivistelmäosuus ja värilliset tilannekartat on lisätty selventämään teoksen operatiivista osuutta. Mukana on talvisodan yleistapahtumien hahmottamiseksi erilaisia tilastoja sekä tapahtumiin liittyvää akvarellikuvitusta.

Vaikka varsinaiset taistelutapahtumat ovat monelle lukijalle tuttuja, olen koonnut mukaan myös hieman tuntemattomampia kohtauksia ja liittänyt sekaan neuvostosotilaiden omia kommentteja.

Rajan ylitettyään ”Suomen kansan vapauttajat” kokivat ikävän yllätyksen, sillä hyökänneet joukot saivatkin vastaansa vihaiset suomalaiset. Kaiken lisäksi ankarat olosuhteet sekä erittäin huonot tieyhteydet sotkivat suuret stalinistiset suunnitelmat.

Paluuta ei rivisotilaille luvattu, niinpä heidän oli taisteltava loppuun saakka, sillä muita vaihtoehtoja ei heillä enää ollut. Poikkeuksetta omat sotilasjoukot olivat joutuneet Neuvostoliiton hirmuhallitsijan harhaisten mielitekojen uhreiksi.

Yhteenvetona neuvostojoukkojen valtavista menetyksistä Suomussalmella voitaneen vain todeta, että miesten päälle oli langennut todellinen ”Kiannan kirous”.

Teos on omistettu Suomussalmella käydyn talvisodan venäläis-veteraaneille ja heidän muistolleen.

Enossa 30. marraskuuta 2021

Väinö Mononen

KIANNAN KIROUS

Neuvostojoukot Suomussalmella 1939-40

Sisällysluettelo

Alkusanat

- Sisällöstä *sivu 7*

Armeijan alkuvaiheita

- Jumalattomuus ottaa vallan *sivu 29*
 - Uskonnollinen vaino *sivu 29*
- Punainen armeija *sivu 31*
 - Tsaarin armeijan loppu *sivu 31*
- Työläis- ja talonpoikaisarmeija *sivu 33*
 - Kutsuntajärjestelmä *sivu 35*
 - Kaksoisjärjestelmä *sivu 36*
 - Puolustuslaitos kehittyy *sivu 39*
- Tsaarinajan upseerit ja vallankumous *sivu 40*
- Päiväkäskey no 1 *sivu 41*
- Tsaarinajan upseerit ja Puna-armeija *sivu 42*
- Punainen päällystö *sivu 44*
- Päällystön valintaperusteita *sivu 45*
- Sotakoulujen pääsyvaatimukset *sivu 46*
- Korkeampi sotilaskoulutus *sivu 47*

• Venäläisupseeri	<i>sivu 49</i>
• Poliittinen päällystö	<i>sivu 52</i>
- Tarvitaan sotakomissaareja	<i>sivu 52</i>
- Tehtävämääriä	<i>sivu 54</i>
- Tiedonvälitystä	<i>sivu 55</i>
- Komissaarien koulutusta	<i>sivu 56</i>
- Palatsivallankumous	<i>sivu 58</i>
• Sotavoimien johtojärjestelmä	<i>sivu 59</i>
- Järjestelmä elää ja voi hyvin	<i>sivu 59</i>
- Aseita ja aluerajauksia	<i>sivu 60</i>
- Tehokas sotateollisuus	<i>sivu 62</i>
- Hallituksen erikoisjoukot	<i>sivu 63</i>
- Venäjän sotilasmenot	<i>sivu 64</i>

Neuvosto-Venäjästä Neuvostoliitoksi

• Vladimir Iljitsh Lenin (Uljanov)	<i>sivu 67</i>
- Varhainen elämä	<i>sivu 67</i>
- Bolshevikkipuolueen synty	<i>sivu 69</i>
- Helmikuun vallankumous	<i>sivu 70</i>
- Takaisin Venäjälle 1917	<i>sivu 71</i>
- Lokakuun vallankumous	<i>sivu 72</i>
- Lenin Neuvosto-Venäjän johtoon	<i>sivu 74</i>
- Lenin kieltää muut puolueet	<i>sivu 74</i>
- Lenin yritetään murhata	<i>sivu 75</i>
- Sisällissota	<i>sivu 76</i>
- Radikaali sosialismiin siirtyminen	<i>sivu 77</i>
- Ankara vastustaja	<i>sivu 78</i>
- Tyytymättömyys johtaa kapinoihin	<i>sivu 79</i>
- Nälänhätä	<i>sivu 80</i>
- Uusi talouspolitiikka (NEP)	<i>sivu 81</i>
- Leninin kuolema	<i>sivu 82</i>

- Lenin ja Suomi	<i>sivu 83</i>
- Lenin ja Stalin	<i>sivu 83</i>
- Maailmankuva ja politiikka	<i>sivu 84</i>
- Leninin perintö	<i>sivu 86</i>
- Kronstadtin kapina	<i>sivu 88</i>
- Leninin henkilökultti	<i>sivu 89</i>
• Puna-armeija	<i>sivu 91</i>
- Puna-armeijan synty	<i>sivu 91</i>
- Kaksoisjohto	<i>sivu 92</i>
• Pietarin kansainvälinen punaupseerikoulu	<i>sivu 93</i>
- Suomalaiset valinkauhassa	<i>sivu 94</i>
- Opetustoiminta	<i>sivu 94</i>
- Oppiaineet	<i>sivu 95</i>
- Viimeiset vaiheet	<i>sivu 96</i>
• Lev Davidovitsh Bronstein eli Lev Trotski	
- ”Puna-armeijan luoja”	<i>sivu 97</i>
- Vaikuttava mies	<i>sivu 97</i>
• Uravuodet 1879-1917	<i>sivu 97</i>
- Ennen Lokakuun vallankumousta	<i>sivu 97</i>
• Aktiivivuodet 1917-1929	<i>sivu 99</i>
- Toiminta Neuvostoliitossa	<i>sivu 99</i>
- Valtataistelu Stalinin kanssa	<i>sivu 100</i>
• Pakolaisvuodet 1929-1940	<i>sivu 101</i>
- Maanpakolaisuus	<i>sivu 101</i>
- Trotskin murha	<i>sivu 101</i>
• Josif Vissarionovitsh Stalin (Dzugasvili)	
- ”Isä Aurinkoinen”	<i>sivu 102</i>
- Stalin - Teräsmies	<i>sivu 102</i>
- Kenraaleita ei vaihdeta sotamiehiin	<i>sivu 104</i>

- Laitonta vakoilua	<i>sivu 105</i>
- Esteet raivataan	<i>sivu 106</i>
- Viholliset on eliminoitava	<i>sivu 106</i>
- Upseeripuhdistukset	<i>sivu 108</i>
- Stalinin sirkkeli	<i>sivu 108</i>
- Järkyttävää tuhoamista	<i>sivu 109</i>
- Vastarinta kukistetaan	<i>sivu 111</i>
- ”Maksoi mitä maksoi” -politiikka	<i>sivu 112</i>
- Tiedustelutäydennystä	<i>sivu 112</i>
- Stalinin kuolema	<i>sivu 113</i>
- Valtataistelu	<i>sivu 114</i>
• Mihail Ivanovitsh Kalinin - ”Isoisä Kalinin”	<i>sivu 115</i>
• Maanpäällinen helvetti - pakkotyöleirit	<i>sivu 117</i>
- Gulag	<i>sivu 117</i>
- Sisäinen kulttuuri	<i>sivu 117</i>
- Tilanne muuttuu	<i>sivu 118</i>

Yleistilanne ja ilmapiiri

• Kansainvälinen tilanne ja Suomi 1930-luvun lopulla	<i>sivu 120</i>
- Diktaattorien shakkilauta	<i>sivu 120</i>
• Hyökkäämättömyyssopimukset	<i>sivu 121</i>
- Suomen ja Neuvostoliiton välinen hyökkäämättömyyssopimus 21.1.1932	<i>sivu 121</i>
- Saksan ja Neuvostoliiton välinen hyökkäämättömyyssopimus 23.8.1939	<i>sivu 122</i>
• Salainen lisäpöytäkirja	<i>sivu 123</i>
- Hyökkäämättömyyssopimuksen salainen lisäpöytäkirja	<i>sivu 123</i>
- Maljankohotuksia	<i>sivu 127</i>

• Taustapeliä	<i>sivu 128</i>
- Jännitys kasvaa	<i>sivu 129</i>
• Pulinat pois!	<i>sivu 131</i>
- Nyt on sotilaiden vuoro puhua!	<i>sivu 131</i>
- Kaksi suunnitelmaa	<i>sivu 131</i>
• Toinen maailmansota syttyy!	<i>sivu 132</i>
- Sodanuhka Suomessa kasvaa	<i>sivu 132</i>
- Aluevaatimuksia	<i>sivu 132</i>
- Sotilaallis-poliittista painostusta	<i>sivu 133</i>
- Aluevaihtoehdotus	<i>sivu 134</i>
• Joukkojen keskityksiä	<i>sivu 135</i>
- Ajanpeluuta	<i>sivu 135</i>
- Eristämistaktiikkaa	<i>sivu 135</i>
- Divisioonaa keskitetään	<i>sivu 136</i>
• Laatokan iskunyrkki	<i>sivu 137</i>
- Ovela suunnitelma	<i>sivu 137</i>
• Monenlaista tasoa	<i>sivu 138</i>
- Huolto pettää	<i>sivu 139</i>
• Harhautuksia	<i>sivu 139</i>
- Suomalaisten arviot heittävät	<i>sivu 140</i>
• Varautumista	<i>sivu 141</i>
• Sotavalmisteluja	<i>sivu 142</i>
- Punasotilaiden kommentteja	<i>sivu 142</i>

Operaatio Suomi

• Teoriasta käytäntöön	<i>sivu 146</i>
- Operaation ydin	<i>sivu 146</i>
- Frunzen oppeja	<i>sivu 147</i>
• Mihail Vasiljevitsh Frunze	<i>sivu 148</i>

- Johtotehtäviin	<i>sivu 148</i>
- Frunzen sotilasoppia	<i>sivu 150</i>
• Joukkojen kuljetuksia	<i>sivu 152</i>
- Punasotilaiden kommentteja	<i>sivu 152</i>
• Mainilan laukaukset	<i>sivu 155</i>
- Kömpelö provokaatio	<i>sivu 155</i>
- Venäläiskommentteja	<i>sivu 156</i>
• Provokaatio tuottaa tulosta	<i>sivu 158</i>
- Saadaan lupa hyökätä	<i>sivu 158</i>
- Talvisota alkaa!	<i>sivu 160</i>
• Pyhä vala	<i>sivu 161</i>
- Puna-armeijan sotilasvala	<i>sivu 161</i>

Hyökkäys alkaa...

• Leningradin Sotilaspiirin tehtävä ja joukot	<i>sivu 162</i>
- Tavoitteena tuhoaminen	<i>sivu 162</i>
- 7. Armeija	<i>sivu 162</i>
- 8. Armeija	<i>sivu 163</i>
- 9. Armeija	<i>sivu 163</i>
- 14. Armeija	<i>sivu 164</i>
• Maavoimat	<i>sivu 165</i>
- Ylivoimaa maalla	<i>sivu 165</i>
• Merivoimat	<i>sivu 169</i>
- Ylivoimaa merellä	<i>sivu 169</i>
• Ilmavoimat	<i>sivu 170</i>
- Ylivoimaa ilmassa	<i>sivu 170</i>

Suomen Kansanarmeija

• ”Veljellistä apua Suomen kansalle”	<i>sivu 174</i>
--------------------------------------	-----------------

- Veturinkuljettajan virka	<i>sivu 174</i>
- Miesten mietteitä	<i>sivu 175</i>
- Kunniatehtävä odottaa	<i>sivu 176</i>
• Pääministeri Kuusinen	<i>sivu 180</i>
- Johtotähti	<i>sivu 180</i>
- Lupauksia	<i>sivu 180</i>
• Suomen Kansanhallituksen julistus	<i>sivu 182</i>

Lyhyt tiivistelmä - Talvisota Suomussalmella

• Talvisota syttyy	<i>sivu 189</i>
- Divisioonamme hyökkäävät!	<i>sivu 189</i>
- Vastapuolen virhearviointi	<i>sivu 190</i>
- Vastassa vain yksi pataljoona	<i>sivu 190</i>
• Hyökkäys Raatteeseen	<i>sivu 191</i>
- Rykmenttimme työntyy rajan yli	<i>sivu 191</i>
- Purasjoki-linja vallataan	<i>sivu 192</i>
• Hyökkäys Juntusrantaan	<i>sivu 193</i>
- Ensimmäiset laukaukset	<i>sivu 193</i>
- Täydellinen yllätys	<i>sivu 193</i>
- Vauhdilla vesistölinjalle	<i>sivu 194</i>
• Kirkonkylä tuhoutuu	<i>sivu 195</i>
- Kirkonkylä poltetaan	<i>sivu 195</i>
- Suomalaiset aloittavat vastatoimet	<i>sivu 196</i>
- Painopisteen muutos	<i>sivu 198</i>
- Raatteentiellä taistellaan	<i>sivu 199</i>
- Suomalaisen suunnitelma	<i>sivu 199</i>
- Suomalaiset hyökkäävät	<i>sivu 199</i>
- Lopullinen kuolinisku	<i>sivu 200</i>
- Valtavat menetykset	<i>sivu 201</i>

Taistelut Kainuun rintamalla

- Rajavalvonta *sivu 203*
 - Rajoittava rajarauhasopimus *sivu 203*
 - Poikkeavat havainnot huomioitava *sivu 204*
 - Raatteen suunta *sivu 205*
 - Juntusrannan suunta *sivu 206*
- Valvontaa ja vakoilua... *sivu 207*
 - Puna-armeijan marssiopas *sivu 207*
 - Pikkutarkka teos *sivu 208*
- Marssireitti no 11 *sivu 210*
- Marssireitti no 12 *sivu 212*
- Marssireitti no 12 a *sivu 214*

Valtakunnanrajan ylitys

- 9. Armeijan painopistesuunnaksi Suomussalmi *sivu 216*
- 9. Armeijan operaatiosuunnitelma *sivu 217*
 - Lähtötilanne perustuu ylivoimaan *sivu 217*
 - Taistelukäsky no 3 *sivu 217*
- Operaatio jaetaan kolmeen eri vaiheeseen *sivu 218*
- Komentajaksi Mihail Pavlovitsh Duhanov *sivu 219*
- Hyökkäyssuunnitelma Suomussalmelle *sivu 221*
 - Määrätietoinen suunnitelma *sivu 221*
 - Kaksivaiheinen hyökkäys *sivu 222*
- Valtaisa vyöry alkaa *sivu 224*
 - Talvisota julistetaan alkaneeksi! *sivu 224*
 - Merkittävää menestystä *sivu 224*
 - Komentajan puhelinsanoma *sivu 226*
 - Huikeaa hurmosta *sivu 227*

KIANNAN KIROUS

Neuvostojoukot Suomussalmella 1939-40

Teos käsittelee neuvostojoukkojen kehityskaarta aina tsaarin ajasta 2000-luvun alkupuolelle saakka niin sisä- kuin ulkopoliittisten ristiriitojen, vallankumousten ja vallanhaluisten henkilöiden ja persoonallisuuksien häikäilemättömän vallankäytön myllerrysten sekamelskassa.

Neuvostoliiton synkän historian saattelemana seurataan Puna-armeijan näkökulmasta Kainuun pohjoisosan sotarintaman tärkeimpiä tapahtumia vuosina 1939-40 ja esitellään useista eri tietolähteistä koottua yleiskävausta neuvostojoukkojen talvisodan ankarista taisteluista Suomussalmella.

Rajan ylittyttyään Suomen kansan vapauttajat kokivat ikävän yllätyksen, sillä hyökänneet joukot saivatkin vastaansa vihaiset suomalaiset. Kaiken lisäksi ankarat olosuhteet sekä erittäin huonot tieyhteydet sotkivat suuret suunnitelmat. Paluuta ei rivi sotilaille luvattu, niinpä heidän oli taisteltava loppuun saakka, sillä muita vaihtoehtoja ei heillä enää ollut. Poikkeuksetta omat sotilasjoukot olivat joutuneet Neuvostoliiton hirmuhallitsijan harhaisten mielitekojen uhreiksi.

Suomussalmen sotatapahtumien lyhyt tiivistelmäosuus ja värilliset tilannekartat on lisätty selventämään teoksen operatiivista osuutta. Mukana on talvisodan yleistapahtumien hahmottamiseksi erilaisia tilastoja sekä tapahtumiin liittyvää akvarellikuvitusta.

Yhteenvetona neuvostojoukkojen valtavista menetyksistä Suomussalmella voitaneen vain todeta, että miesten päälle oli langennut todellinen Kiannan kirous.

MKT, tietokirjailija Väinö Mononen

BoD

9 789528 062059